

лексі з протруйником за рівнем рентабельності та чистим прибутком є високоефективним агротехнічним заходом. Нами встановлена ефективність використання біодобрих за обробки насін-

ня в технологіях вирощування пшениці м'якої озимої, що сприяє збільшенню врожайності та зростанню економічної ефективності в цілому та чистого прибутку зокрема.

УДК 633.11:631.524.84

Дубовик Н. С., наук. співроб.,

Кириленко В. В., доктор с.-г. наук, провідний науковий співробітник,

Гуменюк О. В., канд. с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН

e-mail: natalyadubovyk@mail.ru

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДІВ ПЕРШОГО ПОКОЛІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ

Створення сортів пшениці з максимально можливим рівнем продуктивності є кінцевою метою кожного селекціонера, проте це завдання переплітається зі значною складністю і комплексністю. Урожайність – основний показник, який характеризує господарську цінність сорту. Ця кількісна ознака залежить від ступеня прояву окремих елементів продуктивності: довжини колосу, кількості зерен у колосі, маси зерна з колосу. Як і в більшості випадків унаслідуються незалежно одна від іншої.

Матеріалом для досліджень слугували 30 гібридних комбінацій, створені в результаті проведення повної діалельної схеми схрещувань сортів пшениці м'якої озимої. Як компоненти схрещувань використовували сорти-носії пшенично-житніх транслокацій: Світанок миронівський (1BL/1RS), Калинова (1BL/1RS), Легенда Миронівська (1BL/1RS), Експромт (1AL/1RS), Золотоколоса (1AL/1RS), Колумбія (1AL/1RS).

У результаті аналізу виявлено значну диференціацію між гібридами першого покоління за довжиною головного колоса. Прояв наддомінування (0,13–11,3 %) за досліджуванним показником спостерігали у 60 % гібридних комбінацій. У більшості випадків гетерозис за довжиною головного колоса виникав у 4-х комбінаціях: Золотоколоса / Легенда Миронівська (11,3 %); Легенда Миронівська / Золотоколоса (10,4 %); Калинова / Золотоколоса (6,5 %); Експромт / Колумбія (6,25 %), у яких присутні обидва інтрогресивні компоненти.

За кількістю зерен з головного колоса прояв наддомінування (0,05–2,8 %) визначено у 53,3 % гібридних комбінацій. При вивченні характеру фенотипового успадкування за досліджуваною ознакою виявлено, що з 30 гібридних комбінацій наддомінування проявилось у 8 (26,7 %), часткове позитивне домінування – 4 (13,3 %), проміжне успадкування – 4 (13,3 %), часткове від'ємне успадкування – 5 (16,7 %), депресія – 9 (30 %). Слід відмітити, що показники фенотипового наддомінування встановлено в комбінаціях: Експромт / Колумбія; Калинова / Експромт; Золотоколоса / Легенда Миронівська.

За масою зерен з головного колоса розмах (0,3–11,1 %) наддомінування спостерігали у 46,7 % гібридних комбінацій. Виявлено, що з 30 гібридних комбінацій наддомінування визначено у 12 (40 %), часткове позитивне домінування – 2 (6,7 %), проміжне успадкування – 1 (3,3 %), часткове від'ємне успадкування – 3 (10 %), депресія – 12 (40 %). Показники фенотипового наддомінування встановлено в комбінаціях, де однією із батьківських компонентів у схрещуваннях використали сорт пшениці Золотоколоса (Золотоколоса / Легенда Миронівська; Колумбія / Золотоколоса; Легенда Миронівська / Золотоколоса). Застосування батьківських форм, що є носіями пшенично-житніх транслокацій, впливає на елементи продуктивності нерівнозначно – в одних комбінаціях проявляється наддомінування, у інших депресія.

УДК 547.422:582.542.1

Дьяконенко Г. Ю., інженер I-ї категорії,

Компанієць А. М., доктор м. н., професор, зав. лабораторії кріопротекторів

Інститут проблем кріобіології і кріомедицини НАН України

e-mail: dyakonenko1@i.ua.

КРІОПРОТЕКТОРИ ДЛЯ ПШЕНИЦІ

Вимерзання озимих культур призводить до значного зменшення врожаю. Тому актуальною проблемою є створення екологічно безпечних

препаратів для передпосівної обробки насіння з метою підвищення зимостійкості рослин. В Інституті проблем кріобіології і кріомедицини